

Halk Oyunlarını Öğrenmek Bir Şeref,
Öğretmek İse Ona Kutsallık Kazandırmaktır ...

Atatürk

Halk oyunları topluluğumuzun gösterilerden

gümüşefe

Mor Cepken

geçmişten, geleceğe

Künye:

Yayın Sahibi :M.Sami Yalım/ Okul Müdürü
Genel Yayın Yönetmeni:Dürdane Özçelik/Okul Md.B.Yrd.
Yayın Sorumlusu:Tayfun Çetin / Okul Md.Yrd.
Yayın Danışmanı: Akif GELİNER/ Halk Oyunları Eğit.
Yazı İşleri Sorumlusu: Elif Zeren Ürper / 10C
Kurumsal İletişim: Fatih Caner / 10C
Fotoğraf Seçki: İrem Şatır /10A

Okulumuz bünyesinde halk oyunları ve kültürü ile ilgili yapılan çalışmalardan sizleri haberdar etmek için böyle bir çaba içine girdik. Göktürk yazıtlarından bu yana atalarımız; bizlere kültürünü, töresini tarihe kazınmış ve bizlere aktarmışlardır.

Okul idaremiz ve öğretmenlerimiz ile birlikte; bizim de kültürümüze katkımız da böyle olacak. Çünkü söz uçar yazı kalır. Bizler de kendi eylem ve düşün-celerimizi buradan aktacağız. Sizlerin de ilgisiyle tabii. Desteğinizi ve katkınızı her zaman bekliyoruz.

Kültürüne Sahip Çık !

Halk Oyunları Sevdamız Memleket Sevdamız

gümüşefe

**Bergama
Yusuf
Kemalettin
Perin
Fen Lisesi
Halk
Oyunları
Topluluğu**

Mor Cepken

Sayı 2 *geçmişten, geleceğe* Kasım 2022

ÇALIŞMALARIMIZA BAŞLADIK

Okulumuz konferans salonunda çalışmalarımızı yaparken.

İçinde:

•İçimizden Biri

Sayfa2

•Bugün 10 Kasım

Sayfa 2

•Atatürk
Döneminden
Günümüze Türk Halk
Oyunları Üzerine Bir
Değerlendirme

Sayfa 3

•Atatürk ve Dans

Sayfa5

•Atatürk ve Bergama
Bengisi

Sayfa5

•Folklor mü? Halk
Oyunları mı?

Sayfa5

Bu yıl okulumuza, arkadaşlarımıza, öğretmenlerimize ve derslerimize kavuştuğumuz gibi halk oyunlarına da kavuştuk. Aramıza yeni katılan arkadaşlarımızla birlikte çoğalarak çalışmalarımıza başladık.

Şu an için pazar ve pazartesi günleri olacak şekilde çalışmalarımızı gerçekleştiriyoruz. Bu yıl öğreneceğimiz oyun sayısını arttırmayı hedefliyoruz. Kendimizi daha geliştirmek ve izleyicilere keyifli gösteriler sunmak için çabalayacağız. Bu yıl topluluk sorumlumuz Elif Zeren Ürper. Kendisine bu külfetli görevinde başarılar diliyoruz.

Daha önceden halk oyunları oynamış, halk oyunlarını merak eden, halk oyunları oynamak isteyen arkadaşlarımız ile bizim oyunlarımızı, milli oyunlarımızı öğrenmenin güzelliğini yaşıyoruz. Bu sene öğreneceğimiz oyun sayımızı arttırmayı hedefliyoruz. Hala topluluğumuzu katılmak için şansınız var.

Çalışmalarımıza harmandalı zeybeği ile başladık. Geçen sayımızda harmandalı zeybeği hakkında bilgi vermiştik. Bergama Halk Eğitim Merkezi tarafından derlendiği şekilde öğreniyoruz. Bu ay için hedefimiz bu oyunu tam olarak bitirmek. Oyunlarımızı sürekli olarak tekrar edip; az hata yapmayı ve estetik olarak güzel, yakışır hale getirmeyi amaçlıyoruz. Çalışmadan, emek verilmeden, ter dökmeden hiçbir iş başarılamaz.

Halk Oyunları Sevdamız Memleket Sevdamız

Mor Cepken

İçimizden Biri...

İrem ŞATIR
10/A

«Halk oyunuyla
umarım bir gün
herkes tanışır.»

Halk oyunları, içerisinde müziği, hareketi ve anlatımı barındıran bir oyundur. Yurdumuzun değişik yörelerinin ayrı ayrı oyunları vardır. Bu oyunların ritmik beden hareketleri genellikle ait oldukları coğrafyayı ve o yörenin yaşam biçimlerini de yansıtırlar. Dünya genelinde ülkelerin birbirlerini yakından tanımalarında halk oyunlarının katkısı büyüktür. Halk oyunları aynı zamanda, halkın duygularını, düşüncelerini, müziğini, giyimini ritmin birleşmesiyle yansıtan bir bütündür.

Bana göre halk oyunları unutulmaması ve herkes tarafından önem verilmesi gereken değerlerimizdir. İlk başladığımda küçüktüm ve zorunlu olmasından dolayı hoşuma gitmemişti. Sonra uzun bir süre devam etmemiştim. Ama oynayanları her izlediğimde milli değerimiz olan oyunlarımızla gurur duyuyordum ve heves etmeye başlamıştım. Yeniden başladığım anda da çok keyif almaya başladım hala da öyle devam ediyor. Oyunumuzu insanlara sergileyeceğimizin hayalini kurduğumda stres olup yanlış yapma endişesine girsem de seviyorum. İzlediğimde insanlara duyduğum gururun aynısını kendime de duyuyorum. Halk oyunuyla umarım bir gün herkes tanışır.

Bugün 10 Kasım

Bugün 10 Kasım . Sadece Türkiye'nin değil , dünya için de çok büyük bir kayıp. Dünyaya böylesine bir dehanın tekrar gelmesi mümkün değildir. Türk milleti gerçekten çok şanslı çünkü Mustafa Kemal ; en ümitsiz anında cesur, ileri görüşlü, hem mükemmel bir asker hem mükemmel bir lider, milletin bağrından çıkıp, dörtbir yandaki düşmana karşı kurtuluş mücadelesi başlatmıştır.

Bu uğurda canını da ortaya koyup savaşmış ve galibiyet elde edince, daha büyük bir mücadeleye girişmiştir: Cehalete, geriliğe, ayrımcılığa, haksızlığa, fakirliğe savaş açmış ve daha sayamadığım pek çok konuda inkılaplar, devrimler yapmış, ülkeyi yeni baştan kurmuştur. Yönetim biçimini Cumhuriyet olarak seçmiştir. Demokrasiyi getirmiş, her bireyin eşit oy hakkı olduğu mükemmel bir düzeni uygun görmüştür. Bütün bunlar askeri dehanın çok üstünde büyük bir vizyona sahip olduğunun bir kaç göstergesidir.

Dünya Atatürk gibi bir lidere bir daha rastlayamadı ve rastlayamazdır... Çünkü O , bir çok meziyetin, mükemmelliğin, mütevazılığın vücut bulmuş haliydi ve Türk milletine Allah'ın bir lütfuydu...

Kısaca değil sayfalar , kitaplar dahi yetmez böylesine bir karakteri , lideri anlatmaya...O yüzden bizler Cumhuriyetin ilan edilmesinden 99 yıl sonra bile daima minnetle, sevgiyle, saygıyla izinden yürüyoruz... Onun en büyük eseri Cumhuriyeti yaşatmaya and içmiş gençler olarak daima çalışacağız...

«Türk milletine
Allah'ın bir
lütfuydu...»

Tervik Kaan ŞAHİNKOÇ
10/B

Folklör

mü?

Halk Oyunları mi?

Folklor sözü İngilizce "folk" ve "lore" sözcüklerinden oluşmuştur. Folk "halk", lore ise "bilim, bilgi" anlamına gelir. Bu nedenle Türkçe'de Folklor terimi "Halk Bilimi" sözüyle de karşılanmıştır. Folklor terimini ilk olarak 1846 yılında kullanan İngiliz William J. Thomas'dur.

İngiltere'de 1878 yılında Folklore Society adıyla bir dernek kurulmuş, folklor sözcüğü de bu bilim dalının adı olarak yayılmıştır. İskandinav, Rus, Portekiz, İspanyol bilginleri de aynı kelimeyi kullanmışlardır.1846 yılından bu yana Anglo-Sakson ülkeleriyle İsveç, Norveç, Finlandiya, Fransa gibi ülkelerde yaygınlık kazanan bu terim yurdumuzda da benimsenerek kullanılmaya başlanmıştır. Alman dili konuşulan ülkelerde ise (Almanya, Avusturya, İsviçre) Folklor terimi yerine aynı anlamı karşılayan "Volkskunde"nin kullanılışı tercih edilmiştir.

1927'ye kadar yapılan halkbilim çalışmaları, genellikle kişisel çabalarla gerçekleşti. 1926-1932 yılları arasında, Darülelhan (İstanbul Belediye Konservatuarı) üyeleri, Anadolu'ya yaptıkları gezilerde halk müziği örneklerini güfte ve besteleriyle derlediler. 1927'de Ankara'da kurulan Türk Halk Bilgisi Derneği (ilk adı Anadolu Halk Bilgisi Derneği'ydi) halkbilim çalışmalarını bir merkezde toplamaya çalıştı,yayınlar yaparak,bu alanda çalışacak olanlara önderlik etti. Dernek, folklor sözcüğü yerine ilkin Hamit Zübeyr (Koşay) tarafından önerilen halk bilgisi terimini kullanmayı uygun gördü.

Türkiye'de halkbilim çalışmaları XIX. yy'dan sonra başladı; bununla birlikte daha önceki yüzyıllarda kimi yazılı belgelerin zengin halkbilim gereçleri içerdiği de bilinmektedir. Bunların başında Kâşgarlı Mahmud' un Araplara Türkçe öğretmek amacıyla hazırladığı Divanü Lûgat-it-Türk (1072-1074) gelir. Bu yapıtta madde başı sözcükler Türkçedir, tanımlar Arap diliyle yapılmıştır; tanımlardan sonra çevre Türk boylarının halk edebiyatlarından derlenen örnekler (savlar, koşuklar, sagular, vb.) sunulmuştur.

Akif GELİNER
Halk Oyunları Eğitmeni

Öbür kaynaklar arasında Dede Korkut Kitabı, Evliya Çelebi'nin Seyahatname'si (XVII. yy.), Kâtip Çelebinin kitapları, şehrengizler, sûnameler, divanlar, cönkler, yazma dergiler, fermanlar, sayım defterleri, bazı elyazması halk kitapları anılabilir.

Cumhuriyetin ilanına kadar Türkiye' de halkbilim çalışmaları dağınık ve sistemsiz bir biçimde sürdürüldü. Cumhuriyet yönetiminin benimsemiş olduğu halkçılık ilkesi, halkbilim çalışmalarının hem bilimsel bir anlayışla ele alınmasını, hem de yurt düzeyinde yaygınlaşmasını sağladı; bu arada Macar bilgini 1. Kunos'un XVII. yy'ın sonlarında Anadolu'da yaptığı derlemeler (özellikle masal, türkü, meddah hikâyesi, Karagöz ve ortaoyunu metinleri) ve Anadolu folkloru üstündeki çalışmaları yol gösterici oldu (Kunos, 1925 ve 1926 yıllarında da İstanbul ve Ankara'da konferanslar vermeye çağrıldı). Cumhuriyetin kuruluş yıllarında ilk Milli Eğitim Bakanı olan Dr. Rıza Nur, bakanlık bünyesinde bir Hars (Kültür) Dairesi kurarak halkbilim araştırmalarına devlet desteği getirdi.

« Bizim
oyunlarımızla,
milli
oyunlarımızla
yaşayacaksınız
çoşukuyu,
birlikteliği.»

Atatürk ve... Dans

Savaşlar içinde geçen yılların ardından, cumhuriyetin doğuşu gündemin dışında kalan konuları ele almaya olanak sağladı. Ekonomi, eğitim, öğretim, bilim, kültür, sanat, dil, tarih, gündelik yaşam... Bunlardan biri de danstı. İzmir Kız Öğretmen Okulu'nu görmeye gelen Mustafa Kemal'e Selim Sırrı (Tarcan) ile Mualla (Anıl) bir zeybek dansı sundu. Alkışlarla tekrar tekrar oynandı. Mustafa Kemal onları kutladı:

"Selim Sırrı Bey, zeybek dansını yeniden hayata geçirirken ona bir medeni şekil vermiştir" dedi. "Bu sanatkar üstadın, eseri hepimiz tarafından seve seve kabul edilerek millet ve toplum hayatımızda yer tutacak kadar gelişmiş, güzel bir şekil almıştır. Artık Avrupalılar'a 'Bizim de mükemmel bir dansımız var' diyebiliriz ve bu oyunu salonlarımızda, gösterilerimizde oynayabiliriz."

Bu zeybek dansı her toplu gösteride kadınla birlikte oynanabilir ve oynanmalıdır." Gazeteciler bu konuda görüş istediğinde Mustafa Kemal şöyle dedi: - "Selim Sırrı Bey ile şimdi dans hakkında ufak bir görüşmede bulunduk. Hiç kuşkusuz Selim Sırrı Bey ülkede yüksek bir sanatkarıdır. Ülkemizin her tarafında yüksek ve milli danslarımız vardır. Benim gördüğüme göre en görülmeye değer olan zeybek dansıdır. Çok arzu ederim ki bu iyi oynanan milli dansı halk kabul etsin ve herkes oynasın."

Kaynak: <http://www.isteaturk.com/eski/haber/3484/ataturk-ve-dans>

Bir Türk çocuğa da şu notu yazdırıp okuttu: - "Bir ulus çok şeyde devrim yapabilir ve bunların hepsinde de başarı kazanabilir. Fakat müzik devrimidir ki ulusun yüksek gelişiminin belgesidir." Festivalde Artvin halkoyunları ekibi birinci oldu. Artvin barı oynanırken Atatürk'ün bar başı olarak oyuna katılmasından sonra bu oyun "Atabarı" olarak anılmaya başladı. Atatürk bu festivalde zeybek ekibine de eşlik etti.

Bir Türk çocuğa da şu notu yazdırıp okuttu: - "Bir ulus çok şeyde devrim yapabilir ve bunların hepsinde de başarı kazanabilir. Fakat müzik devrimidir ki ulusun yüksek gelişiminin belgesidir." Festivalde Artvin halkoyunları ekibi birinci oldu. Artvin barı oynanırken Atatürk'ün bar başı olarak oyuna katılmasından sonra bu oyun "Atabarı" olarak anılmaya başladı. Atatürk bu festivalde zeybek ekibine de eşlik etti.

Atatürk ve Bergama Bengisi

ATATÜRK'ÜN Bergama bengisi hakkındaki gurur verici övgüsü

Kozak Aşağıcuma köyünden Mehmet SANDIK Efe ile Bergama Merkez Zeybeklerinden Beyin ALI'nin oynadıkları, Yerel Halk Oyunlarımızdan Bergama Bengisi oynanırken, ATATÜRK Heyecanla ayağa kalkınca beraberinde gelenlerde kalkmışlar. Oyunu büyük bir beğeni ile izlerken, hemen sağındaki Süvari Generali Fahrettin ALTAY'A (Bak paşa bak, şimdi Bütün yurt sanki bu meydan, bu raksı da bütün ulusumuz birlikte yapıyor gibi) diyerek bengi oyunumuza övgüde bulunmuş. Mahalli müzisyenlerimizden Hüseyin ŞENLENDİRİR ile oğlu Hüsnü ŞENLENDİRİR'in sunduğu giriş müziği Cengari oyunun bengi-birlik-Berberlik, Cesaret, Mertlik, Yiğitlik ve Hamaseti simgeleyen figürler Ulu Önderimiz etkilendiğinden uzun süre alış yaparak taktirlerini göstermiştir.

Bu anıyı da bir kez İzmir'den bir kez de Tokat'tan milletvekili olarak seçilen Halkevinin kurucularından ve Halkevi başkanlarımızdan Bergamalı avukat Mustafa Haluk ÖKEREN'in anılarından yazdık. Şimdi bu oyunumuza aynı o günki karakteriyle tamamen otantik ve soylu olarak öğreten halk Oyunları eğitimci Vehbi YAZICIOĞLU'na teşekkürler

Halk Oyunları Sevdamız Memleket Sevdamız

Mor Cepken

Kaynak: <http://www.berksav.org/berksav@ataturkvebergama.asp>

Atatürk Döneminden Günümüze Türk Halk Oyunları Üzerine Bir Değerlendirme

Atatürk sadece başarılı bir asker, büyük bir devlet adamı değildir. Aynı zamanda bir halk bilimcidir. Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli kültürdür. Millî kültürümüzü çağdaş uygarlık seviyesinin üstüne çıkaracağız. Millî kültürün her çığırda açılarak yükselmesini, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel dileği olarak temin edeceğiz. Sanatsız kalan bir milletin hayat damarlarından biri kopmuş demektir. Musikisiz hayat mevcut olmaz, müzik hayatın neşesi, ruhu sevinci ve her şeyidir. Bizim gerçek müziğimiz Anadolu halkında işitilebilir. İlim tercüme ile olmaz, tetkikle olur.

Zeybek oynarken, Beylerbeyi Sarayı, İstanbul, 2-3 Eylül 1936.

Bu veciz sözleri söyleyen ve konuşmalarında sık sık Millî Kültür terimi kullanan Atatürk elbetteki halk kültürü adamıdır. Atatürk'ün Türk halk kültürüyle ilgili görüşleri ve yaptığı çalışmaları Sayın Nail

Tan Atatürk ve Türk Halk Kültürü adlı kitabında detaylı bir şekilde verilmiştir. Bu bildiride 1900 yılında Rıza Tefvik (Bölükbaşı)'in "Nev-Sal-i Afiyet-Salnâme-i Tıbbi" adlı bir tip yıllığında yayınladığı "Raks" adlı makalesiyle ülkemizde halk oyunları konusundan yayınlanan ve yazılan ilk yazısıyla yine 1917'de Selim Sırrı Tercan'ın derleyip düzenlediği Tarcan Zeybeğini, Kadıköy İttihadi Spor Kulübü'nde yapılan imdan bayramında, İstanbul Öğretmen Okulu öğrencileri tarafından halka sunulan bu gösteriyle okullara giren halk oyunları çalışmalarının günümüze kadar gelişi ile ilgili bir değerlendirmeyi, sizlere kısaca aktarmaya çalışılacaktır.

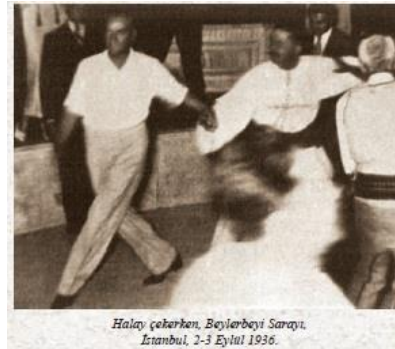
Halk oyunlarımız açısından bu dönemin önemli olaylarından birisi de Atatürk'ün 19 Şubat 1932 yılında kurduğu Halk Evleridir. Çünkü, bu zamana kadar yapılan çalışmalar dağınık bir biçimde idi. Halk evlerinin kurulmasıyla halk oyunlarımızın belli bir disipline alında ve teorik çalışmalara başlandı. Bu çalışmalar bütün illere yayıldı. Her ilde halk oyunları ile ilgili topluluklar kuruldu. Derlemeler yapıldı. Bir diğer önemli olay da Eylül 1935 yılında Atatürk'ün huzurunda da İstanbul'da "Beylerbeyi Balkan Festivali" yapılmıştır.

15.8.1929 yılında İstanbul Belediye Konservatuvarı adına Yusuf Ziya Demircioğlu, Mahmut Ragıp Gazimihal, Abdulkadir İnan, Ferruh Arsunar'dan oluşan halk müziği derleme ekibi aralarında bulunan bir sinema operatörü aracılığı ile Trabzon, Rize, Erzincan, Erzurum illerinin halk oyunları filmle saptandı. Halk oyunlarımızın ilk defa bilimsel nitelikte filme alınması bakımından halk oyunlarımız yönünden çok önemli bir olaydır. Çünkü, 1968 yılına kadar halk oyunlarımız filmle tesbit edilememiştir.

Dans ederken, Beylerbeyi Sarayı, İstanbul, 2-3 Eylül 1936.

Bu filmin Marmara Üniversitesi'ne bağlı Sami Şekeroğlu Sinema TV Merkezinde olduğu söylenmektedir. Ama bu filmler hala seyredilememektedir.

Halay çekerken, Beylerbeyi Sarayı, İstanbul, 2-3 Eylül 1936.

Bu festival Türkiye'de düzenlenen ilk uluslar arası halk oyunları festivalidir. Yurdun dörtbir yanından gelen halk oyunları toplulukları ile Balkan ülkelerinden gelen (Arnavutluk, Bulgaristan, Romanya ve Yunanistan) halk oyunları toplulukları katılmıştır. 1936 yılında (Ağustos) 2. Balkan Festivali yapılmıştır. Bu olay da ülkemizdeki festivallerin başlangıcı olması bakımından önemlidir.

Beylerbeyi Sarayı, İstanbul, 2-3 Eylül 1936.

Bu dönemde yayımlanan önemli kitap ve süreli yayınlardan kısaca bahsedecek olursak: 1941 yılında Vahit Lütfi Salcı (Vahit Dede)'nin Gizli Türk Dini Oyunları Selim Sırrı Tarcan'ın Halk Dansları ve Tarcan Zeybeği (1926) ile Yeni Zeybek Raksı (1948) Kasım Ülgen'in 3 Ciltlik Doğu Anadolu Oyunları ve Havaları (1944) Osman Bayatlı'nın Zeybek Oyunları ve Havaları (1942) Numan Sırrı'nın Erzurum Oyunları ve Havaları (1942)

Ahmet ÇAKIR

Halk Oyunları Sevdamız Memleket Sevdamız

Kaynak: <http://ekitap.kulturTurizm.gov.tr>

Mor Cepken